

OBJECTIVE SIGNS OF ILLEGAL DEFORESTATION AND ILLEGAL TRANSPORTATION, STORAGE, SALE OF FOREST

Konopelskyi V. Ya.

Doctor of Law, Associate Professor,
Professor of Criminal Law and Criminology
Odesa State University of Internal Affairs
email: konopelckiu@ukr.net

Budiachenko Olha Mykolaivna

Teacher of the Department of Civil Law Disciplines
Odesa State University of Internal Affairs, Ukraine
email: helga_odessa2008@ukr.net

Abstract: The article analyzes the features of the objective side of the crime under Art. 246 of the Criminal Code of Ukraine, on the basis of which the author's interpretation of the concepts of «illegal logging», «illegal storage of forest», «illegal sale of forest» is justified and proposed.

The public danger of illegal logging or illegal transportation of storage, sale of forests is determined by a number of factors, among which are: the particular value of forests for Ukrainian society and the state; a direct threat to entire ecosystems, including valuable species of flora and fauna; causing significant damage to PFP facilities and especially protected forests; causing considerable material damage to the state; long and costly process of forest restoration; the prevalence of such crimes compared to other environmental threats.

Given that the problem of defining the concept of a crime is still not solved unambiguously, in this article the object of encroachment is understood as a set of public relations protected by criminal law. A system of relationship data that is harmed by any crime and acts as a common object of Art. 246 of the Criminal Code of Ukraine. Illegal felling or illegal transportation, storage, sale of the forest as a crime is detrimental to the CC's system of public relations, which is a common object of this encroachment.

The generic object of environmental crimes is the set of social relations that provide protection for the environment around the human being, its improvement and recovery, along with the rational use and reproduction of natural resources. The main direct object of illegal logging or illegal transportation, storage, sale of the forest is defined ecological safety in terms of protection, rational use and reproduction of the forest as an important element of the environment, as well as the procedure of legal timber circulation, which includes rules and rules of transportation, storage, sale to both citizens and business entities of all forms of ownership.

The problem of studying the objective side of illegal logging or illegal transportation, storage, marketing of the forest is, first of all, a problem of analyzing the blanket disposition of Art. 246 of the Criminal Code of Ukraine, its content, concepts, and influence on the establishment of criminal wrongful acts. In order to clarify the signs of illegal felling or illegal transportation, storage, sale of timber, a blanket dispatch sends to a very large number of legal acts.

The objective side of illegal logging or illegal transportation, storage, sale of the forest has a dual form of expression, its disposition also includes material, (acts in the form of illegal felling of trees and shrubs; consequences in the form of material damage caused, causing serious consequences; between the act and the consequence and the crime scene in the form of forests, protective and other forest plantations) and the formal (act in the form of illegal felling of trees and shrubs and the crime scene in the form of reserves or territories and o The objects protected areas or other protected forest) stocks. The commission of this crime against the environment can only be done through action.

Keywords: environmental crime, forest, crime, object, objective side, object of crime.

Постановка проблеми та її актуальність. Ліси – це зелені легені нашої планети, що наповнюють атмосферу киснем. Ліси є одним із вирішальних чинників забезпечення життєдіяльності суспільства, а також, важливою ланкою у системі сталого розвитку навколишнього природного середовища. Поняття ліс законодавчо закріплено у ч. 1 ст. 1 Лісового кодексу України, відповідно до якої ліс – тип природних комплексів (екосистема), у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище. Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцезнаходженням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави [1].

Споживацьке ставлення до природи у поєднанні з можливостями, що надав людству науково-технічний прогрес, мало своїм наслідком екологічну кризу другої половини XX століття, розростання якої робить реальністю глобальну екологічну катастрофу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання кримінально-правової охорони лісів були предметом розгляду багатьох вітчизняних вчених-правників, як юристів-екологів, так і фахівців кримінального права, зокрема С. Б. Гавриша, О. О. Дудорова, В. М. Завгородньої, В. П. Ємельянова, В. В. Локтіонової, Р. Л. Максимовича, В. К. Матвійчука, М. А. Мирошніченка, В. О. Навроцького, В. І. Осадчого, Є. О. Письменського, Г. С. Поліщука, Є. Л. Стрельцова, О. В. Скворцової, В. Я. Тація, А. М. Шульги та інших. Водночас особливості об'єктивних ознак незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу за ст. 246 Кримінального кодексу (далі – КК) України з урахування останніх змін залишаються мало дослідженим у сучасній вітчизняній доктрині.

Постановка завдання. Вищевикладене вказує на актуальність дослідження, метою якого є кримінально-правова характеристика об'єктивних ознак незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу.

Основні результати дослідження. Об'єктивна необхідність криміналізації посягань в галузі лісового господарства обумовлена, перш за все, їх підвищеною суспільною небезпекою. В сучасних умовах шкода, яку завдають лісам, набуває все нових форм, починає мати необоротний характер, не піддається відновленню в повному обсязі, ставить під загрозу саме існування людства.

Незважаючи на важливість еколого-економічного значення лісів, продовжується їхня надмірна експлуатація, споживацьке використання, зокрема, в господарських інтересах та, як наслідок, нехтування вимогами лісового законодавства і винищення лісових ресурсів [2].

Суспільна небезпека незаконної порубки або незаконного перевезення зберігання, збуту лісу визначається низкою чинників, серед яких: особлива цінність лісів для українського суспільства і держави; пряма загроза цілим екосистемам, включаючи цінні види флори і фауни; заподіяння істотної шкоди об'єктам природо-заповідного фонду та особливо охоронюваним лісам; заподіяння значних матеріальних збитків державі; тривалий і витратний процес відновлення лісів; поширеність таких злочинів порівняно з іншими посяганнями на довкілля [3, с. 12].

Окремо підвищену суспільну небезпеку становлять випадки, коли незаконні порубки або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу здійснюються постійними бригадами з високим рівнем організації праці, чітким розподілом ролей, використанням спеціальної техніки, призначеної для заготівлі і вивезення значних обсягів деревини, за наявності сталого ринку збуту незаконно видобутої деревини та одержання від цього надприбутків. Такі діяння, здійснювані систематично та поєднані з незаконним збутом лісопродукції, фактично спрямовані на знищення цілих лісових масивів та їхніх ділянок [4; 5, с. 51].

Варто зауважити, що дослідження об'єктивних ознак злочину не лише дає змогу нам з'ясувати соціальну сутність і суспільну небезпеку злочинного посягання, а також має практичне значення для кваліфікації суспільно небезпечного діяння.

Родовим об'єктом злочинів проти довкілля є сукупність суспільних відносин, що забезпечують охорону природного середовища навколо людини, його покращення та оздоровлення поряд з раціональним використанням та відтворенням природних ресурсів.

Відповідно до КК України основним безпосереднім об'єктом злочину передбаченого ст. 246 «Незаконна порубка лісу» є екологічна безпека в частині охорони, раціонального використання і відтворення лісу як важливого елемента навколишнього природного середовища [6, с. 560]. Відтак у зв'язку з останніми змінами до КК України в частині кримінально-правової охорони лісу від незаконних порубок, дане наукове визначення є застарілим та потребує оновлення, оскільки, в назві статті, з'явилися нові для кримінального права поняття у сфері злочинів проти довкілля такі як: «незаконне перевезення», «зберігання», «збут», а це відповідно і нове коло суспільних відносин яке потребує дослідження та юридичного визначення в першу чергу для ефективності захисту та точної кваліфікації суспільно-небезпечних діянь, а також для відмежування від суміжних складів злочину.

У зв'язку з цим, пропонуємо основний безпосередній об'єкт незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу визнати екологічну безпеку в частині охорони, раціонального використання і відтворення лісу як важливого елемента навколишнього природного середовища, а також порядок легального обігу деревини, що включає в себе правила і норми перевезення, зберігання, продажу як громадянами так і суб'єктами господарювання всіх форм власності.

Що стосується додаткового об'єкта незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу, то ліс як природний ресурс має цінність через вплив на клімат, атмосферу, виконання ґрунтозахисних, водоохоронних та інших екологічних функцій, а також завдяки своїй ролі в оздоровленні, відпочинку, забезпеченні культурних та естетичних потреб суспільства. Водночас ліс має економічну значущість – він покликаний задовольняти потреби людини в деревині та іншій лісовій продукції. У зв'язку з цим ми погоджуємось з думкою О. О. Дудорова та Є. О. Письменського, що обов'язковим додатковим об'єктом [7] незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу є підстави визнавати порядок ведення лісового господарства (навіть при тому, що згідно з ч. 1 ст. 4 Господарського кодексу України лісові відносини не входять до його предмета регулювання). Невипадково в юридичній літературі зазначається, що самовільна рубка дерев, як і більшість інших лісових порушень, одночасно завдає шкоди лісовому біогеоценозу і лісовому господарству як галузі економіки [8, с. 64].

Що стосується об'єктивної сторони, то досліджуване злочинне діяння завжди виражається в незаконній порубці, або незаконному перевезенню, зберіганню, збуті лісу. Отже, саме діяння названо, але його поняття не визначено. Через це для його з'ясування необхідно звернутися до спеціальних правил, які регулюють порядок врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів [9] (що саме собою свідчить про бланкетний характер диспозиції ст. 246 КК України). Поряд із цим, у ч. 1 п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України № 17 від 10 грудня 2004 року «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля» прямо зазначено, що «...кримінальна відповідальність за незаконну порубку лісу настає у випадках, коли остання здійснювалася з порушенням нормативних актів, які регулюють порядок вирубки дерев і чагарників, у лісах, захисних та інших лісових насадженнях (якщо при цьому заподіяно істотну шкоду), або в заповідниках чи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або в інших особливо охоронюваних лісах» [10]. Це положення вищезгаданої постанови лише підтверджує той факт, що ст. 246 КК є бланкетною.

Таким чином, вважаємо, можна говорити про те, що проблема вивчення об'єктивної сторони незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу, як і низки інших екологічних складів злочинів – це, передовсім, проблема аналізу бланкетних диспозицій, їхнього змісту, понять, а також впливу на визначення кримінальної протиправності.

Потреба звертатися до нормативного матеріалу інших галузей права для уточнення окремих ознак складу злочину виникає в процесі застосування більшості кримінально-правових норм, особливо тих, які містять бланкетну диспозицію. Це пояснюється специфікою термінології КК України, бо поняття, терміни, ознаки, наявні в кримінально-правовій нормі, є переважно юридичними. Річ у тому, що при конструюванні тієї чи іншої диспозиції законодавець спирається на інші правові судження, зокрема ті, які є в нормативному матеріалі інших галузей права. Через це для остаточного з'ясування ознак складу злочину часто доводиться звертатися до інших нормативних актів, навіть якщо в статті кримінального закону посилання на них немає.

Наприклад, для з'ясування змісту терміна «ліс», згаданого в ст. 246 КК України, треба звертатися до лісового законодавства. Таку ознаку складу злочину не можна назвати бланкетною, адже тут законодавець лише користується змістом терміна, визначеним іншими нормативними актами на момент прийняття кримінального закону [11, с. 2].

Бланкетна диспозиція не тільки відсилає для уточнення ознак складу злочину до інших нормативних актів, але й свідчить про порушення присутніх у цих нормативних актах приписань. В одних випадках про це прямо йдеться у статті КК України, в інших ознаки порушення спеціальних правил доводиться встановлювати шляхом тлумачення [12, с. 116].

Аналіз об'єктивної сторони ст. 246 КК України показує, що злочин, передбачений цією кримінально-правовою нормою, може здійснюватися у двох альтернативних формах:

1) діянням у виді незаконної порубки дерев і чагарників; наслідками у виді заподіяної істотної шкоди, спричинення тяжких наслідків; причинним зв'язком між діянням і наслідком та місцем вчинення злочину у виді лісів, захисних та інших лісових насаджень (матеріальний склад злочину);

2) діянням у виді незаконної порубки дерев і чагарників та місцем вчинення злочину у виді заповідників або територій та об'єктів природно-заповідного фонду, або інших особливо охоронюваних лісів (формальний склад злочину) [3].

Продовжуючи аналізувати об'єктивну сторону ст. 246 КК України, слід зупинитися й на проблемі дослідження такої її ознаки, органічно пов'язаної з протиправними діями, як наслідок учиненого діяння. Відсутність шкоди довкіллю в злочині з матеріальним складом спричинює втрату ним екологічної якості, що автоматично переводить даний злочин або в категорію адміністративних проступків, або інших видів кримінально караних діянь. Так, незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу в першій формі (у лісах, захисних та інших лісових насадженнях), якщо діяння не завдало істотної шкоди, стає адміністративним проступком, оскільки фактично не досягає ступеня суспільної небезпеки, властивого злочину.

Як зазначається в примітці до ст. 246 КК України тяжкими наслідками вважаються такі наслідки, які у шістдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян [13]. При цьому, на нашу думку, серед злочинних тяжких наслідків незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу можна виділити, насамперед, натуральні втрати в довкіллі. Вони можуть виражатися в найрізноманітніших формах: у деградації природних об'єктів, пошкодженні або руйнуванні елементів довкілля (у нашому випадку – пошкодженні дерев і чагарників до ступеня припинення росту) або їхньому знищенні (як при порубці шляхом відділення дерев і чагарників від кореня).

Разом з тим, незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу також заподіює шкоду інтересам лісового господарства, що виражається в грошових збитках, які за своїм правовим характером є питомими економічними наслідками даного екологічного злочину. Це, насамперед, вартість пошкодженої або знищеної деревини, а також шкода, завдана неотриманням доходів від використання природних ресурсів, які природокористувач мав реальну можливість одержати (при чимраз більших потребах економіки та людей у продуктах лісу), невикористання вкладених витрат, витрат на ліквідацію шкідливих наслідків екологічного злочину (витрат на відновлення лісових ресурсів).

На окрему увагу заслуговує питання підтвердження факту спричинення істотної шкоди від незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу. Доводиться констатувати про використання в судовій практиці різних варіантів доказування розміру такої шкоди. Зокрема, у вирокі Бобринецького районного суду Кіровоградської області від 20 червня 2019 р. по справі № 383/341/18 на

підтвердження розміру нанесеної незаконною порубкою істотної шкоди суд посилався на розрахунок такої шкоди, проведений державним інспектором з охорони навколишнього природного середовища [14]. Таку практику не можна підтримати, оскільки такі розрахунки можуть не мати обґрунтування, інспектори можуть підходити менш відповідально до їх підготовки з огляду на відсутність відповідальності за їх достовірність. Більш того, використання розрахунків істотної шкоди за незаконну порубку ліса не відповідає загальним засадам доказування у кримінальних справах.

На необґрунтованість подібного підходу вказав Верховний суд в постанові від 22 січня 2019 р. у справі № 673/902/16-к, наголосивши на невиконанні судом першої інстанції вимог статті 91 КПК України з огляду на підтвердження наявності істотної шкоди лише розрахунком Державної екологічної інспекції, який не може вважатися висновком експерта [15].

Для більш поглибленої характеристики охорони лісів від незаконних порубок або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу, варто надати визначення понять: «незаконної порубки лісу», «незаконного перевезення лісу», «незаконного зберігання лісу», «збуту лісу». Відзначимо, що в чинному КК України таких понять, (так само як і понять «екологічні злочини») не сформульовано. Однак для досягнення багатьох важливих цілей це має значення, оскільки науковий аналіз цих понять є вихідною точкою вирішення по суті більшості питань кримінальної відповідальності за незаконну порубку або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу і, в цілому, в сфері охорони природи.

Єдине тлумачення поняття «незаконна порубка лісу» надано у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення про довкілля» № 17 від 10 грудня 2004 р. [16].

Згідно з визначенням наданим Європейською економічною комісією Організації Об'єднаних Націй незаконною вважається рубка у разі, коли деревина заготовлюється, транспортується, купується чи продається з порушенням національного законодавства. Крім того, незаконною може бути сама процедура заготівлі деревини, включно із корумпованими засобами отримання доступу до лісів, вилучення деревини без дозволу або вилучення з охоронюваних територій, вирубування охоронюваних видів чи вилучення деревини понад дозволені обсяги [17, с. 44].

На думку О. І. Богатирьова та А. В. Савченка порубка є незаконною, якщо вона здійснюється: а) без спеціального на те дозволу, який посвідчується відповідним документом (лісорубним, або лісовим квитком), виданим уповноваженим органом; б) за дозволом, виданим із порушенням чинного законодавства; в) за наявності дозволу, але з недотриманням передбачених у ньому умов стосовно місця, способу і строків порубки, кількості та порід дерев і чагарників (порубка не на тій ділянці, що виділена, до початку чи після закінчення встановлених у дозволі строків, вирубування цінних і рідкісних дерев та чагарників, занесених до Червоної книги України, насінників, плюсових та інших дерев, що мають виняткове значення для збереження біорізноманіття, тощо); г) за наявності дозволу на проведення суцільної санітарної рубки, але без дотримання обмежень, установлених щодо площі, строків, технологій проведення робіт [18, с. 135].

Поряд із цим таку думку поділяє і О. О. Дудоров, додаючи, що викладене розуміння незаконності порубки лісу є результатом системного тлумачення положень кримінального і лісового законодавства [19, с. 162]. Як засвідчує аналіз матеріалів судової практики, найбільш розповсюдженими є порубки, вчинювані без спеціального дозволу, тобто без лісорубного квитка (так звані самовільні рубки) [20, с. 548].

На основі проведеного аналізу наукової літератури, а також відповідно до загального розмежування злочинів проти довкілля (екологічних злочинів) та поділом їх на групи можна сформулювати визначення, що незаконна порубка лісу – це суспільно-небезпечні діяння вчинені із заподіянням шкоди охоронюваному законом суспільним відносинам щодо раціонального використання лісового фонду, дерев, чагарників, які не відділені від ґрунту та є сироростучими (живими) і ростуть у лісах, захисних та інших лісових насадженнях, у заповідниках або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.

Незаконне перевезення лісу – це будь-які дії з переміщення дерев і чагарників, в тому числі і піал (рослин з тонким гнучким стеблом, які не здатні без опори зберігати вертикальне положення) будь-яким транспортом (потяг, літак, морське-річкове судно, автомобіль, гужовий транспорт, трактор, тощо) з одного місця в інше по всій території України.

Використання будь-якого виду транспорту є обов'язковою ознакою незаконного перевезення лісу. Спосіб транспортування зазначених предметів, відстань, на яку вони перевозяться не мають значення. Не є незаконним перевезенням дерев, чагарників, піал їх перенесення (переміщення) з одного місця в інше без використання транспортних засобів. Такі дії мають кваліфікуватися як зберігання зазначених предметів.

Під незаконним зберіганням лісу слід розуміти вчинення будь-яких умисних дій, пов'язаних із фактичним володінням деревами, чагарниками, піалами, причому відповідальність настає незалежно від тривалості (часовий проміжок), способів (таємно чи відкрито) і місця (приміщення, сховища, причепи великогабаритних транспортних засобів, тощо) зберігання. Поміщення у будь-яке вибране особою і відоме їй місце. Зберігання визнається незаконним і в тому випадку, коли у фактичного чи юридичного власника (мова йде про підприємства, установи, організації всіх форм власності) відсутні будь-які документи, що могли б підтвердити легальність добутої деревини чи право власності на неї.

Збутом лісу є будь-яке його умисне відчуження вчинене всупереч нормативним вимогам: використання дерев, чагарників та піал як засобів платежу, продаж, розмін, обмін, дарування, передача в борг і в рахунок боргу, програш в азартних іграх тощо. Причому поняття збут стосується як юридичних так і фізичних осіб або держави.

Не підпадає під ознаки «незаконної порубки лісу», «незаконного перевезення лісу» «незаконного зберігання лісу», «збуту лісу» трава, очерет, пенки, а також хмиз - мертві стовбури дерев або їх частин, які лежать на поверхні ґрунту (вітровал, бурелом, сніголам, трусок, утворений внаслідок природного відмирання дерев, тощо). Порухення порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів (живиці, пнів, кори тощо) і здійснення побічного лісового користування (заготівля сіна, випасання худоби, розміщення пасік, заготівля грибів, ягід, лікарських рослин тощо) може розглядатись як адміністративний проступок (зокрема, статі 67, 68, 70 КАП) або кваліфікуватись за ст. 356 КК України як самоправство [20].

Висновки. Таким чином, правильне визначення об'єкта посягання дозволяє, крім суспільної небезпеки, розкрити зміст учиненого діяння та його юридичні ознаки, сприяє точному й однаковому застосуванню кримінального закону. Незаконна порубка лісу як злочин, зрештою, завдає шкоду охоронюваній кримінальним законом системі суспільних відносин, що й є загальним об'єктом даного посягання. Об'єктивна сторона незаконної порубки лісу має подвійну форму вираження, тобто її диспозиція охоплює і матеріальний, і формальний склади. Скоєння цього екологічного злочину можливе тільки шляхом дії.

«Істотна шкода», наявність якої є обов'язковою для настання кримінальної відповідальності при здійсненні незаконної порубки дерев і чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях (матеріальний склад досліджуваного злочину), є поняттям оцінним. Отже, питання про істотність шкоди має розв'язуватися в кожному випадку окремо з урахуванням всіх обставин кримінального провадження.

Reference:

1. Lisovyj kodeks Ukrainy: Zakon vid 21 sich. 1994 r. # 3852-XII Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
2. Mendyk L. V. Vidpovidalnistj za porushennja lisovogho zakonodavstva : avtoref. dys... kand. juryd. nauk : 12.00.06 «Zemelne pravo; aghrarne pravo; ekologhichne pravo; pryrodoresursne pravo». Kyjiv, 2009. 18 p.
3. Dudorov O. O., Pysjmensjkyj Je. O. Kryminaljno-pravova kvalifikacija nezakonnoji porubky lisu : prakt. posib. Sjevjerodoneckj : RVV LDUVS im. E. O. Didorenka, 2017. 213 p.
4. Ghoraj N. «Chorni lisoruby» nikogho ne bojatysja, bo jikh ne karajutj. Gholos Ukrainy. 2017. 24 ljut. # 36. URL: <http://www.golos.com.ua/article/284985>
5. Sharypova O. V. Ugholovnaja otvetstvennostj za nezakonnuju porubku derevj'ev y kustarnikov, unychtozhenye yly povrezhdenye lesov (po materyalam Daljnevestochnogho reghyona): dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.08. Omsk, 2006. 180 p.
6. Kryminalnyj kodeks Ukrainy: naukovopraktychnyj komentar/Ju. V. Baulin, V. I. Borysov, S. B. Ghavrysh ta in.; za zagh. red. V. V. Stashysa, V. Ja. Tacija. Kyjiv: In Jure, 2003. 1196 p.
7. Dudorov O. O., Pysjmensjkyj Je. O. Kryminaljno-pravova kvalifikacija nezakonnoji porubky lisu : prakt. posib. Sjevjerodoneckj : RVV LDUVS im. E. O. Didorenka, 2017. 213 p.
8. Zavghorodnja V. M. Majnova vidpovidalnistj za porushennja lisovogho zakonodavstva : dys... kand. juryd. nauk : 12.00.06. Kyjiv, 2004. 198 p.
9. Pro vrehuljuvannja pytanj shhodo specialnogho vykorystannja lisovykh resursiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 trav. 2007 r. #761. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-p>
10. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny ta inshi pravoporushennja proty dovkillja: postanova Plenumu Verkhovnogho Sudu Ukrainy vid 10 ghrudnja 2004 r. # 17. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>.
11. Pykurov N. Y. Prymenenye sledovatelem ugholovno-pravovykh norm s blanketnoj dyspozyciej. Volghograd, 1985. 95 p.
12. Vitko O. Ju. Kryminaljno-pravova kharakterystyka elementiv ob'jekta zlochynu. Derzhava ta reghiony. Serija: Pravoju 2013. № 2 (40). P. 113–118.
13. Kryminalnyj kodeks Ukrainy: Zakon vid 5 kvit. 2001 r. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
14. Vyrok Bobrynejkogho rajonnogho sudu Kirovohradsjkoji oblasti vid 20 chervnja 2019 r., sudova sprava # 383/341/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82505762>.
15. Postanova Verkhovnogho sudu vid 22 sichnja 2019 r., sudova sprava # 673/902/16-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80037139>.
16. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny ta inshi pravoporushennja proty dovkillja : postanova Plenumu Verkhovnogho Sudu Ukrainy vid 10 ghrud. 2004 r. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>
17. Zaichko O. V. Kryminologhichna kharakterystyka ta zapobighannja nezakonnij porubci lisu: dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.08 «Kryminaljne pravo ta kryminologhija; kryminaljno-vykonavche pravo». Kharkiv, 2019. 211 p.
18. Boghatyrjov I., Savchenko A. Kryminalna vidpovidalnistj jak suchasna problema kryminalnogho prava Ukrainy. Pidpryjemnyctvo, ghospodarstvo i pravo. 2016. № 2. P. 133–137.
19. Dudorov O. O. Kryminaljne pravo: teorija i praktyka (vybrani praci). Kyjiv: Vaite, 2017. 872 s.
20. Naukovopraktychnyj komentar Kryminalnogho kodeksu Ukrainy / za red. M. I. Meljnyka, M. I. Khavronjuka. 11-te vyd., pererobl. ta dopov. Kyjiv : VD «Dakor», 2019. 1384 p.

Объективные признаки незаконной порубки или незаконной перевозки, хранение, сбыт леса

Конопельский Виктор Ярославович, email: konopelckiu@ukr.net

Одесский государственный университет внутренних дел, Одесса, Украина.

Будяченко Ольга Николаевна, email: helga_odessa2008@ukr.net

Одесский государственный университет внутренних дел, Одесса, Украина.

Аннотация: В статье осуществлен анализ признаков объективной стороны состава преступления, предусмотренного ст. 246 Уголовного кодекса Украины, на основании которого обоснованно и предложено авторское толкование понятий «незаконная порубка леса», «незаконное хранение леса», «незаконный сбыт леса».

Общественная опасность незаконной вырубki или незаконной перевозки хранения, сбыта леса определяется рядом факторов, среди которых: особая ценность лесов для украинского общества и государства; прямая угроза целым экосистемам, включая ценные виды флоры и фауны; причинения существенного вреда объектам ПЗФ и особо охраняемым лесам; причинение значительного материального ущерба государству; длительный и затратный процесс восстановления лесов; распространенность таких преступлений по сравнению с другими посягательствами на окружающую среду.

Учитывая то, что проблема определения понятия объекта преступления до сих пор не решена однозначно, в этой статье, объектом посягательства понимается совокупность общественных отношений, охраняемых уголовным законом. Система данных отношений, которой вредит любое преступление, и выступает общим объектом ст. 246 УК Украины. Незаконная порубка или незаконная перевозка, хранение, сбыт леса как преступление, наносит ущерб охраняемой УК системе общественных отношений, и является общим объектом данного посягательства.

Родовым объектом преступлений против окружающей среды является совокупность общественных отношений, обеспечивающих охрану природной среды вокруг человека, его улучшение и оздоровление наряду с рациональным использованием и воспроизводством природных ресурсов. Как основной непосредственный объект незаконной порубки или незаконной перевозки, хранения, сбыта леса определено экологическую безопасность в части охраны, рационального использования и воспроизводства леса как важного элемента окружающей природной среды, а также порядок легального оборота древесины, включающий в себя правила и нормы перевозки, хранения, продажи, как гражданами, так и субъектами хозяйствования всех форм собственности.

Проблема изучения объективной стороны незаконной порубки или незаконной перевозки, хранения, сбыта леса - это, прежде всего, проблема анализа бланкетным диспозиции ст. 246 УК Украины, ее содержания, понятий, а также влияния на установление уголовной противоправности деяний. Для уточнения признаков незаконной порубки или незаконной перевозки, хранения, сбыта леса, бланкетная диспозиция отсылает к большому количеству нормативно-правовых актов.

Объективная сторона незаконной порубки или незаконной перевозки, хранения, сбыта леса имеет двойную форму выражения, ее диспозиция охватывает и материальный, (деянием в виде незаконной порубки деревьев и кустарников; последствиями в виде причиненного существенный вред, причинение тяжких последствий; причинной связью между деянием и последствием и месту совершения преступления в виде лесов, защитных и других лесных насаждений) и формальный (деянием в виде незаконной порубки деревьев и кустарников и месту совершения преступления в виде заповедников или территорий и объектов природно-заповедного фонда, или других особо охраняемых лесов) составы.

Совершение этого преступления против окружающей среды может быть совершено только путем выполнения действия.

Ключевые слова: экологическая, преступность, лес, преступление, объект, объективная сторона, предмет преступления.